

Uitzicht over de Plan des Évettes
vanaf Refuge des Évettes.

De schoonheid van het **NATIONAAL PARK VANOISE**

De Vanoise is een paradijs voor de nieuwsgierige bergwandelaar. Niet alleen door de uitbundige flora en de fauna, maar ook door de grote landschappelijke verscheidenheid. Van ruig en scherp tot lief en pastoraal.

TEKST & FOTO'S KARIN ANEMA

- ← Vallon de la Leisse.
- ↖↖ Refuge de la Leisse: *un petit coin de paradis*.
- ↖ Typerend beeld van de Vanoise.
- ↖ Vallon de la Leisse met bloeiende alpenroosjes.
- ← Lac Blanc bij Refuge du Carro (aan de overkant van Les Evettes).
- ↓ Alpensymbool bij uitstek: edelweiss.

avond krijgen jullie gestoofd lam, polenta, crème caramel en een digestief.” “Génépi?” vraag ik. Want ik ben vandaag wandelaars tegengekomen die de gele bloemetjes van de génépi verzamelen om die thuis veertig dagen te laten trekken in pure alcohol met wat suiker. “Nee, nee. Rum van bosbessen!”

De wandelaars met wie we die avond aan tafel zitten, doen de vijfdaagse Tour de la Grande Casse, waarbij je langs vele gletsjers komt. Er is een tachtigjarige man die uitlegt dat de naam Vanoise waarschijnlijk komt van de Latijnse woorden *vallis noxia* (sneeuwvallei) en er is een vriendenstel dat mijn 45 jaar oude leren bergschoenen bewondert en laat zien hoe hun één jaar oude bergschoenen al slijtage vertonen; en een net gepensioneerd bankbediende uit het Italiaanse Bergamo die fraaie anekdotes over het bankleven vertelt.

Col de la Vanoise

De volgende morgen maken we eerst een kleine uitstap. Onder het wakende oog van la Grande Casse en langs verschillende meertjes klimmen we naar de Col de La Leisse (2761 m) die nog in de sneeuw ligt. Daar keren we om, dalen af naar de hut om onze rugzakken op te pikken en vertrekken richting Refuge du Col de la Vanoise. Het stenige pad voert over hellingen met roze bloeiende rododendron, indigoblauwe gentianen, witte edelweiss, en bloeiende arnica. Zelfs het venusschoentje komen we tegen. Aan de andere zijde van de wild stromende rivier liggen lange morenehellingen — het zijn net gladgestreken grijze lakens. Saai wordt het nooit: op de bergweiden hebben zich

volop bergmarmotten verschanst en tot een paar keer toe komen we gemzen tegen die als kleine antilopen de rotsen trotseren. Nadat we een oude brug, een kapelletje en de historische Refuge Entre-Deux-Eaux zijn gepasseerd, zitten we op de eeuwenoude zoutroute, de Route du Sel (onderdeel van de GR55). In karavanan muilezels, beladen met zout, trokken handelaren van Pralognan-la-Vanoise over de Col de la Vanoise naar Termignon en tenslotte naar Turijn. Het was de kortste weg naar Italië. Niet alleen kooplieden van allerlei waren gebruikten de route, ook smokkelaars, militairen, pelgrims en boeren. Nog tot in de jaren vijftig was de route als zodanig in gebruik. Wandelend langs een keten van staalblauwe bergmeren waarin de besneeuwde toppen haarscherp spiegelen, en springend over stapstenen in klaterende beken, zien we de Refuge du Col de la Vanoise opdemen. Hij ligt op een kruispunt van routes: die vanaf het skioord Tignes, het pad vanaf de Refuge de l'Arpont en de richting waaruit wij komen en dat vanaf La Leisse. Het was ooit een belangrijke pleisterplaats op de zoutroute en is de oudste en meest bezochte hut in het hele park. Door zijn cruciale ligging is het een bijna mythische berghut die vroeger Félix Faure heette. Faure was een Franse president die ruim een eeuw geleden op een muilezel de pas overstak om militaire inspecties te doen. De oorspronkelijke stenen hut, die met een portocabine was uitgebreid, doet sinds vijf jaar geen dienst meer en is vervangen door een hut die plaats biedt aan zo'n honderd bezoekers. De architectuur is modern, het gebouw is opgetrokken uit hout en stenen, en is in haar functioneren uiterst duurzaam.

“**B**onjour tout le monde!” verwelkomt de waardin van de Refuge de la Leisse ons. Deze typische berghut ligt klein en vredig in het majestieus hart van het Parc National de la Vanoise, wat men volgens haar hier ‘*un petit coin de paradis*’ noemt, een stukje paradijs. We zijn op 2487 meter hoogte en één met de natuur. De waardin, Céline Terryn, is

hier al zeven jaar de duizendpoot. Aan haar rok scharrelt een peuter, haar grotere kinderen dekken de tafels. Ze doet de keuken, de slaapzalen, repareert van alles, ontvangt de gasten en geeft adviezen. Als ze over haar leven hoog in de bergen praat, valt voortdurend het woord ‘*bricolage*.’ Dat kluswerk heeft ze van haar vader geleerd. Dat komt haar hier — ver van alles vandaan —

goed van pas. Loodgieterswerk, het aanbrengen van zonnepanelen: alles doet ze zelf. Ieder jaar, op 15 juni, dropt een helikopter een grote voorraad aan dranken, gasflessen, gereedschap en groot materiaal bij de hut. De rest van de zomer daalt ze samen met een hulp en een ezel eens per week naar Termignon in de vallei af om etenswaren te halen.

Haar achtjarige contract met het nationaal park loopt af (vanaf deze zomer is ze met haar gezin als waardin op de Refuge de l'Arpont, een dag lopen hiervandaan). “De waarden overleggen onderling regelmatig over het menu, zodat wandelaars niet alle dagen parmentiersoep (aardappelpreisoep) krijgen. Je moet voortdurend inventief zijn. Zoals een taart bakken zonder eieren. Van-

Na het eten maken we een avondwandeling achter de hut. Bij het Lac Long zien we het karakteristieke silhouet van een kudde steenbokken. Zonder hoogtevrees klauteren ze op richels, springen van afgronden en over spelonken. Ook de kleintjes, nog maar een paar weken geleden geboren, volgen hun moeder. Tijdens de warme middaguren hebben ze siësta gehouden en nu, in het laatste avonduur, grazen ze erop los. Zoals de hut emblematisch is voor het nationaal park, zo zijn de steenbokken dat evenzeer. Ooit waren ze door de jacht bijna uitgestorven, maar zodra het nationaal park in 1963 werd opgericht om ze te beschermen ging het hen steeds beter. Inmiddels zijn er zo'n tweeduizend in de Vanoise. Een klein deel is met gps uitgerust, waardoor hun doen en laten gevolgd kan worden. In de lente zijn ze een stuk lager te vinden om aan jonge scheuten te knabbelen; in juni gaan ze al naar 2000 meter hoog-

te en in de zomermaanden zijn ze hier. Als je ze ziet klauteren, voel je bijna het gewicht van hun geribbelde, zware horens. Een strijd tussen mannetjes kan uren duren. Ik stel me voor hoe het geluid van de kletterende geweiën in de bergen zal klinken. De derde dag gaan we via een omweg terug naar Bellecombe. Eerst lopen we richting Refuge de l'Arpont over een zee van rotsblokken. Een geoloog zei me ooit: de stenen en rotsen zijn het geheugen van de Aarde. Halverwege steken we over een bloeiende bergweide door naar de Refuge Entre-Deux-Eaux. We bewonderen de Dent Parrachée (3697 m) die boven ons uittoert en werpen nog één blik op de gletsjers van de Vanoise. Nadat we een praatje met een schaapsherder hebben gemaakt, die met zijn dieren profiteert van de vlakke, ronde alpenweide, bereiken we het beginpunt, parking Bellecombe.

Feest van marmotten

Huttentochten kun je hier goed afwisselen met dagtochten tussen de 1750 en 3000 meter. Vanuit Bonneval-sur-Arc lopen we naar de Plan des Évettes. De vallei van de rivier de Arc illustreert hoe de gletsjers het landschap gevormd hebben. Als een bulldozer hebben ze de valleien uitgeslepen, verdiept en verbreed. Vanaf het pad glinstert de glanzende leisteen op de bergflanken. Maar ook de zeegroene stenen vallen op. Het is de kleur van serpentijn. Het gesteente, serpentieniet, verradert dat er nog oud oceanisch materiaal in de rotsen zit. Het is geliefd voor het gebruik als natuurstenen vloer of voor in de keuken. Behalve stenen trekt het gefluit van marmotten de aandacht. Als stokstaartjes zitten ze recht overeind. Of als grote rolmopsen grazen ze op de alpenweiden waar hun ondergrondse galerijen zijn. Op een sneeuwveld wagen

vier kleintjes zich uit het hol, dollen en rollen over elkaar heen, om verschrikt terug te rennen naar hun veilige haven. Eenmaal op de Col des Évettes zie je ten volle de weidsheid van het gletsjerlandschap. Het keteldal is relatief symmetrisch, onder meer door de diverse morenen. In de afgelopen twintig jaar is de Glacier des Évettes 25 meter dunner geworden. Door het verdwijnende gletsjerijs vallen rotsen naar beneden en ontstaan er vaker aardverschuivingen en modderstromen. Tegelijkertijd worden er meren geboren. De morenen bestaan hier uit rotsblokken en veengrond. Wat ook opvalt zijn de ronde stenen, die door ijs, stenen en gruis zijn afgeslepen. Ze worden ook wel *roches moutonnées* genoemd: als bollen schapenwol liggen de stenen in de vlakte. Het fraaie is dat al deze geologie in één beeld is gevangen.

De vallei

Eenmaal weer beneden in Bonneval rijden we door naar het dorp Bessans, dat in een opvallend vlakke gletsjervallei ligt. Waren de huizen in Bonneval opgetrokken uit

↓ Vallon de la Leisse, op weg naar Refuge du Col de la Vanoise.

↓ Refuge de la Leisse, gelegen aan het einde van de vallei.

← Steenbok in Vallon de la Leisse.

↗ Op weg naar de Col de la Leisse (2761 m) die nog in de sneeuw ligt, langs Plan et Lac des Nettes.

↓ Op weg naar de Col de la Vanoise.

- ↘ Jonge marmotten nabij de Évettes-hut.
- ↘ Vlakbij de Refuge du Col de la Vanoise.
- ↘ De moderne Col de la Vanoise-hut.

stenen, in Bessans zijn de muren gepleisterd met het gips uit de bergen. Op de daken liggen *lozes* — dikke leistenen die per stuk tussen de 50 en 100 kilo wegen. In Bessans huren we fietsen en verlaten daarmee het nationaal park van de Vanoise via de Col de la Madeleine, waar de enorme rotsblokken in de vallei stille getuigen zijn van de laatste glaciale fase, het Weichselien, ongeveer 116.000 tot 12.000 jaar geleden. Het zijn keiharde stenen, die met de gletsjer naar beneden

getransporteerd zijn en die je zelfs tot aan Lyon kunt terugvinden. Vanaf Lanslebourg gaan we naar de Col du Mont Cenis, de *trait d'union* tussen Frankrijk en Italië. Tot eind negentiende eeuw werd de pas lopend overgestoken. In die tijd bedacht een Engelsman — een van de eerste toeristen — een speciale houten slee, de *ramasse*, die (tegen betaling) passagiers razendsnel van de col naar beneden bracht. Nóg sneller dan wij op de fiets via haar speldbochten naar beneden suizen. ■

BERGWIJZER

Het Parc National de la Vanoise ligt in het Franse departement Savoie en grenst in het noorden aan de Tarentaise, in het zuiden aan de Maurienne en in het oosten aan het nationaal park Gran Paradiso. Het park is opgericht in 1963, het oudste in Frankrijk. De topografie, geomorfologie, flora en fauna zijn bijzonder gevarieerd. Het park telt ruim honderd toppen hoger dan 3000 meter. De Grande Casse (3852 m) is de hoogste bergtop van het massief, gevolgd door de spitse Aiguille de la Grande Sassièr (3747 m).

BESTE PERIODE

Half juni tot half september, wanneer de hutten sluiten.

VERVOER

Trein tot Modane. Gedurende het zomerseizoen rijden er pendelbusjes (*navettes*) van onder meer Termignon naar Parking Bellecombe en Refuge de la Femme, en van Bonneval-sur-Arc naar de Col de l'Iseran en de vallei van Bessans.

SLAPEN

- Camping L'Illaz in Bessans (1750 m) — Perfecte uitvalsbasis voor huttentochten en dagtochten.
- Hutten, zie: www.refuges-vanoise.com

GELOPEN TOCHTEN

3-daagse huttentocht

- *Dag 1:* Parking Bellecombe (2307 m) — Refuge de la Leisse (2487 m). 4 uur. De hut ligt aan de voet van de Grand Casse (3852) en de Grand Motte. Leuk om door te gaan naar de Col de la Leisse (2761 m en 1 uur extra).
- *Dag 2:* Refuge de la Leisse (2487 m) — Refuge de la Vanoise (2517 m). Ca. 3½ uur. Volgt de GR55.
- *Dag 3:* Refuge de la Vanoise — Parking Bellecombe. Richting Refuge de l'Arpont, vervolgens afslaan naar Refuge Entre-les-deux-Eaux, en door naar parking Bellecombe. 3 uur, voornamelijk dalen.

DAGTOCHTEN VANUIT L'ÉCOT/BONNEVAL-SUR-ARC

- **Naar Refuge des Évettes** (2590 meter). Vanaf de Pont de la Lame in het gehucht l'Écot, oostelijk van Bonneval. De alternatieve route volgt de Torrent des Évettes door de Gorge de la Reculaz. Deze route is moeilijker, er zijn kabels op bepaalde stukken en is af te raden bij slecht weer. 3½ uur heen en terug.
- **Naar Refuge du Carro** — (2764 m). Vanuit l'Écot, 5½ uur heen en terug. Eerste half uur onverhard weggetje, daarna almaar stijgend over een pad dat een waterval en beken kruist.

Alternatief: Vanaf de Col de l'Iseran. 's Zomers rijdt een pendelbus vanuit Bonneval naar de Col de l'Iseran. Bij de Pont de Louilletta begint een sentier balcon naar de Refuge du Carro; vandaar via een andere route terug naar Bonneval. 7½ uur, ↑ 400 m, ↓ 950 m.

ONZE TIPS

- Aussois: bomenparcours, forten en de Via Ferrata du Diable. Zie www.aussois.com.
- Parc Archéologique des Lozes in Aussois.
- Er zijn ook themaroutes, zoals voor kinderen de *Promenade Savoyarde de Découverte du Fort Victor-Emmanuel* in Aussois.

KAARTEN

- *Rando Carte de randonnées, A1-Pays du Mont Blanc*, 1:50.000 — Met wandelroutes, hutten, campings, bivakplekken en culturele bezienswaardigheden.
- *IGN 3633ET Tignes-Val d'Isère*, 1:25.000

LEESTIPS

Vanoise — Les plus beaux circuits de randonnée, Christophe Gatti & Jean Pierre Martinot, Glénat 2005, ISBN 9782723444255

MEER WETEN?

- www.vanoise-parcnational.fr
- www.savoie-mont-blanc.com
- www.haute-maurienne.com

